

SENSOORNE ANALÜÜS METODOLOOGIA. ÜLDJUHIS

Sensory analysis. Methodology
General guidance

EESTI STANDARDI EESSÕNA

Käesolev Eesti standard sisaldab rahvusvahelise standardi ISO 6658:1985 "Sensory analysis - Methodology - General guidance" ekvivalentse tõlke inglise keelest eesti keelde.

Rahvusvahelise standardi ISO 6658:1985 valmistas ette ISO tehniline komitee ISO/TC 34 "Põllumajanduslikud toiduained".

Rahvusvahelise standardi ISO 6658:1985 tõlkis Tartu Ülikooli psühholoogiaosakonna lektor Galina Vuks.

EVS-ISO 6658:1998 standardi kavandi valmistas ette Eesti Toiduainetööstuse Liidu peaspetsialist, toidu standardimise tehnilise komitee EVS/TK 1 sekretär Lehti Redel.

Standardi kavandis võeti arvesse EVS/TK 1 liikmete ettepanekud.

Standardi kavandit kohendas keeleliselt Eesti Keele Instituudi teadustöötaja Rein Kull.

Tõlkes on termin "rahvusvaheline standard" asendatud terminiga "standard".

Standardi on vastu võtnud Standardiameti standardikomisjon.

Rahvusvaheline standard ISO 6658:1985 on kinnitatud ja kasutusele võetud Eesti standardina EVS-ISO 6658:1998 Standardiameti käskkirjaga 06.07.98 nr 45.

Registrisse kantud 06.07.98 nr 1684.

This standard consists the equivalent Estonian translation of the English text of the International Standard ISO 6658:1985 "Sensory analysis - Methodology -General guidance". The International Standard ISO 6658:1985 has the status of an Estonian national standard.

Kirjastamis- ja paljundusõigus kuulub Eesti Standardiametile

SISUKORD

0	Sissejuhatus.....	1
1	Käsitlus- ja kasutusala.....	2
2	Viited	2
3	Määratlused.....	3
4	Üldnõuded.....	3
4.1	Põhiinformatsioon.....	3
4.2	Probleemi püstitamine	3
4.3	Katsevalik	4
4.4	Assessorite valimine ja koolitus	4
4.5	Tundlikkusekatsed	5
4.6	Katsematerjal	6
4.7	Katseruum.....	6
4.8	Seadmed, töövahendid	7
4.9	Katse läbiviimine	7
5	Katsemeetodid.....	8
5.1	Katsete tüübid	8
5.2	Võrdluskatsed	8
5.2.1	Üldist.....	8
5.2.2	Paarisvõrdluskatse	9
5.2.3	Kolmnurkkatse.....	10
5.2.4	Duo-triokatse	11
5.2.5	Kaks-viiest-katse.....	11
5.2.6	“A”-”mitte A”-katse.....	12
5.3	Katsed skaalade ja kategooriate kasutamisega.....	13
5.3.1	Katsete tüübid	13
5.3.2	Järjestamine	14
5.3.3	Klassifitseerimine	15
5.3.4	Hindamine.....	15
5.3.5	Skoorimine (skoori märkimine).....	16
5.3.6	Liigitamine.....	17
5.4	Analüütilised või kirjeldavad (deskriptiivsed) katsed	18
5.4.1	Katsete tüübid	18
5.4.2	Lihtne kirjeldav (deskriptiivne) katse	18
5.4.3	Kvantitatiivsed kirjeldavad (deskriptiivsed) ja sensoorsed profiilkatsed	19
6	Tulemuste analüüs	20
6.1	Üldist.....	20
6.2	Võrdluskatsed	21
6.2.1	Üldist.....	21
6.2.2	Paarisvõrdluskatse	21
6.2.3	Kolmnurkkatse.....	22
6.2.4	Duo-triokatse	22
6.2.5	Kaks-viiest-katse.....	23
6.2.6	“A”-”mitte A”-katse.....	23
6.2.7	“Ilma erinevusega” tulemuste töötlemine võrdluskatsetes	23
6.2.8	Järjestikune lähenemine	24

6.3	Katsed skaalade ja kategooriate kasutamisega.....	24
6.3.1	Üldist.....	24
6.3.2	Järjestamine	24
6.3.3	Klassifitseerimine	24
6.3.4	Hindamine.....	24
6.3.5	Skoorimine (skoori märkimine).....	24
6.3.6	Liigitamine.....	25
6.4	Analüütilised või kirjeldavad (deskriptiivsed) katsed	25
Lisa	Statistilised terminid	26
Tabel	Tähendustabelid	28

**SENSOORNE ANALÜÜS
METODOLOOGIA. ÜLDJUHIS****Sensory analysis – Methodology – General guidance**

0 SISSEJUHATUS

Käesolev standard on sensoorse analüüsi metodoloogia üldtutvustus ja seda tuleks teadvustada enne üksikasjalikumaid katseprotseduure, mis on kirjeldatud teistes rahvusvahelistes standardites. Standard käsitleb metodoloogia üldvaldkonda ja on ette nähtud järgmiste funktsioonide täitmiseks:

- a) varustama kokkuvõtliku taustaga sensoorse analüüsi meetodite olulisi tunnuseid spetsiifiliste katsete kasutajale;
- b) ette nägema üldnõuete, protseduuride ja tulemuste tõlgendamise üksikasju, mis on ühised kõigile või enamikule katsetest;
- c) varustama erinevaid spetsiifilisi katseid pädeva juhise nõuete, protseduuride ja tulemuste tõlgendamise kohta, et välja valida kõige sobivamad protseduurid eriprobleemide lahendamiseks.

Need funktsioonid hõlmavad kolme peamist osa, mis on toodud jaotistes 4, 5 ja 6.

On oluline, et esiteks tuleks teadvustada jaotis 4 “Üldnõuded”. Jaotises 5 “Katsemeetodid” käsitletakse üldiselt kõiki peamisi katseid järgmises viies jaotises:

- a) Määratlused
- b) Kasutusala
- c) Assessorid
- d) Protseduur
- e) Tulemuste tõlgendamine.

Jaotises 6 “Tulemuste analüüs” käsitletakse tulemuste statistilist töötlemist ja seda tuleks teha vastavalt ristviidetele jaotise 5 “Katsemeetodid” osas “Tulemuste analüüs”.